

نقش توریسم و گردشگری در توسعه پایدار روستایی بر اساس الگوی SWOT

(مطالعه موردی: روستاهای شهرستان پیرانشهر)

چکیده

هدف اصلی مقاله حاضر شناخت صنعت گردشگری به ویژه گردشگری روستایی می باشد که می تواند نیروی محرکه اصلی در زمینه بهبود و رشد اقتصادی روستا ها باشد و با ایجاد فرصتی راهبردی سبب تنوع اقتصاد محلی شده و با ایجاد فرصت های شغلی مولد مبتنی بر پتانسیلهای موجود در روستا ، سبب افزایش سطح رفاه ، استانداردهای زندگی ، درآمد، امنیت در روستا شده و ثبات و نگهداشت جمعیت در روستا ، پیشگیری از مهاجرت های بی رویه ، حفظ تعادل اکولوژیک و منابع طبیعی ، حفظ بافت سنتی و ویژگیهای فرهنگی روستا از پیامدهای مثبت این صنعت سبز پایدار می باشد و بر این مبنا می توان گفت که یکی از بهترین راههای نجات روستا از مسائل و مشکلات اجتماعی ، اقتصادی و زیست محیطی و رسیدن به عدالت اجتماعی و عدالت جغرافیایی ، توسعه و گسترش توریسم است و یکی از مهم ترین راهبردهای که در وضع موجود ، بسیاری از کشورهای جهان به عنوان استراتژی نوین و کارآمد در جهت محرومیت زدایی و استفاده بهینه از منابع موجود سطح کشور خود استفاده می کنند، توریسم است. در این نوشتار سعی بر آن شده است تا جاذبه های طبیعی و فرهنگی گردشگری روستاهای شهرستان پیرانشهر بررسی شود و تأثیر توسعه گردشگری روستایی بر توسعه پایدار این منطقه مورد بحث و توجه قرار بگیرد و بدین منظور نوشتار حاضر با استفاده از روش پیمایش و مطالعات میدانی ، نقاط ضعف ، قوت ، فرصت ها مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهد و در نهایت به ارائه راهبردهای SWOT و تهدیدها را بر اساس الگوی در جهت توسعه پایدار منطقه می پردازد.

واژگان کلیدی: شهرستان پیرانشهر ، گردشگری روستایی ، توریسم، توسعه پایدار روستایی ، الگوی SWOT

مقدمه

از گردشگری و توریسم به عنوان کاتالیزوری کارآمد برای بازسازی و توسعه اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی یاد شده، به طوری که طی سالهای اخیر در سراسر اروپا برای رفع چالشهای اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی حاشیه ای و یا روستاهایی که با کاهش فعالیتهای کشاورزی سنتی روبرو هستند، گردشگری در کانون توجه قرار گرفته است. در عصر حاضر گردشگری و اقتصادگردشگری یکی از اصلی ترین و مهمترین ارکان اقتصادی- تجاری جهان به شمار می آید (پازکی، ۱۳۸۷، ص ۶۶) و یکی از پردرآمدترین بخشهای اقتصادی است (یوردخانی و پازکی، ۱۳۸۷، ص ۳۸۷) و بسیاری از برنامه ریزان و سیاستگذاران توسعه از این صنعت به عنوان رکن اصلی توسعه پایدار نام میبرند، در این میان روستاها پیرانشهر به لحاظ داشتن شرایط و موقعیت طبیعی و تاریخی، مناطق ییلاقی با چشم انداز زیبا، ویژگی زیست محیطی، ارتفاعات و ... با برنامه ریزی و مدیریت صحیح همراه با سرمایه گذاری مناسب می تواند زمینه را برای توسعه اکوتوریسم فراهم کند. که اگر از این مواهب خدادادی استفاده درست شود علاوه بر اینکه به توسعه صنعت توریسم و ایجاد اشتغال کمک می کند نقش مهمی در توسعه پایدار روستایی خواهد داشت (یزد فردا، ۱۳۸۶). یکی از اجزای مهم این صنعت، گردشگری روستایی است که امروزه یکی از مردمی ترین اشکال گردشگری محسوب میشود. (قدیری معصوم و پازکی، ۱۳۸۷، ص ۱۳) روستاها از لحاظ اقلیم، مورفولوژی و توپوگرافی با هم متفاوت هستند و این تفاوتها همراه با فرهنگ، آداب و رسوم، ایدئولوژی، معیشت و نوع بهره برداری از محیط ساکنین آن زمینه ساز ساختارهای اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی متعددی در آنها میشود و مجموعه این عوامل سبب ایجاد اشکال گوناگونی از روستاها میگردد. بافت هر روستا از لحاظ معماری، مصالح تشکیل دهنده مساکن، الگوهای سکونت و... با روستاهای دیگر متفاوت بوده و با توجه به موارد فوق الذکر، معیشت روستائیان، فرهنگ و سنت و آداب و رسوم شرایط متفاوتی را بوجود میآورند در نتیجه همه

این عوامل دست به دست هم می دهند تا محیط روستاها محیطی جذاب برای گردشگران باشد و آنها فارغ از مسایل شهری از موهبتها و ویژگیهای روستا بهره جسته و به گذران اوقات فراغت خود پردازند (قدیری و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۱۰). گردشگری روستایی می تواند به افزایش فضاها و چشم اندازهای جغرافیایی، کیفیت مناظر طبیعی و حفظ فرهنگ روستایی کمک نماید و یکی از زمینه های مؤثر در توسعه روستایی است و از آنجا که توسعه روستایی راه حلی است در جهت رفع موانع و نارسائیهای که عمدتاً "میان بخشهای مختلف زندگی اجتماعی - اقتصادی جوامع حکمفرماست (پازکی، ۱۳۸۲، ص ۸)

بنابراین میتواند فرصتها و امکاناتی را بویژه برای اشتغال و درآمد روستائیان فراهم سازد و نقش مؤثری در احیا و نوسازی نواحی روستایی ایفا کند ۰ بر این مبناست که امروزه گردشگری روستایی به عنوان صنعتی که بالقوه دارای پایداری است قلمداد میشود. (محمدی، ۱۳۸۴، ص: ۲۶۴).

مبانی نظری

- توریسم: توریسم معادل واژه جهانگردی و گردشگری در زبان فارسی است و از کلمه (tour) به معنای گشتن و از ریشه یونانی (touronnois) گرفته شده است و به کلیه فعالیت های یک دیدار کننده از زمانی که تصمیم به سفر می گیرد تا خاتمه سفر، اطلاق می گردد.

- توریست: به دیدار کننده ای اطلاق می شود که حداقل یک شب را در اقامتگاه های خصوصی یا عمومی کشور میزبان بگذراند.

- گردشگری روستایی

گردشگری در الگوهای فضایی خود (شهر، روستا، عشایر، طبیعت و ...) در فرایندی از جهانی شدن به سوی یک دهکده گردشگری پیش می رود و به مانند بازار آزاد مشترکی می ماند که تمامی کشورها در خورتلاش خود از آن سود می برند (Holjeva, 2003, p131). گردشگری روستایی می تواند به عنوان یک ابزار برای تولید اشتغال و توسعه اقتصادی در سطح منطقه باشد (Slee, 1997, p181) و درآمد بیشتری برای آنهایی که شغل اصلی مانند کشاورزی صنعتی دارند، فراهم کند (Sazbo, 2005, p180) و سبب توسعه زیر ساختها، گسترش تجارت جدید و افزایش درآمد می شود.

گردشگری روستایی به علت رابطه مستقیم با طبیعت و از سوی دیگر رابطه با فرهنگ و ارزشهای روستائیان دارای اهمیت ویژه ای است و در صورت عدم توجه میتواند باعث لطمات زیست محیطی و نیز فرهنگی به جامعه روستایی گردد به همین دلیل طی سالهای اخیر در چارچوب ادبیات توسعه پایدار، گردشگری پایدار و نیز گردشگری پایدار روستایی مورد توجه پژوهشگران، صاحب نظران و متولیان امر گردشگری قرار گرفته است، (دربان آستانه، ۱۳۸۵، ص ۵۱) گردشگری پایدار روستایی می تواند کیفیت زندگی جامعه میزبان را بهبود بخشد و تجربه ای ارزشمند را برای گردشگر فراهم کند و کیفیت محیط زیست را که جامعه میزبان و مهمان به آن وابسته هستند، حفظ کند (Flagestad, 2001, p:445) اساسی توسعه پایدار گردشگری در نظر داشتن رابطه ای است که میان سه جزء سازنده محیط زیست گردشگری برقرار است. این سه جزء عبارتند از:

گردشگران، مکان گردشی (مقصد) و جامعه میزبان (افراد بومی).

(شارپلی، ۱۳۸۰، ص ۱۱۹) پس هدف در گردشگری پایدار روستایی خصوصا در منطقه مورد مطالعه این است که با حفظ منابع طبیعی و محیط زیست در درازمدت بین این سه جزء تشکیل دهنده گردشگری روستایی اعتدالی موزون و متوازن برقرار کند و این امر میسر نمیشود مگر با همکاری سازمان میراث فرهنگی استان، مسئولان محلی و سازمان محیط زیست، زیرا هدف گردشگری پایدار روستایی در منطقه مورد مطالعه پشتیبانی از محیط زیست روستا، اقتصاد روستا، ایجاد اشتغال مولد و تنوع در روستا، پایداری ساختار و فرهنگ جوامع محلی روستائیان و بهره‌برداری درازمدت از فعالیت گردشگری در روستاهاست.

یک شاخص مهم در زمینه گردشگری در سطح منطقه، ظرفیت تحمل است که در مفهوم آستانه گردشگری پذیری کاربرد دارد. در این شاخص براساس حسابداری و ارزیابی زیست محیطی، ظرفیت اسمی منطقه مشخص و راهکارهای لازم بر این پایه ارائه میگردد. حسابداری زیست محیطی میتواند ظرفیت تحمل سود و زیان یا هزینه فایده اقتصادی - اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی و بهداشتی ناشی از استقرار فعالیتها در فضای جغرافیایی بسنجد (علیزاده، ۱۳۸۲، ص ۵۹) مدیریت گردشگری منطقه باید با در نظر گرفتن سازگاری با محیط و جلوگیری از افت آن در چارچوب این شاخصها، عامل اساسی در دستیابی به گردشگری پایدار باشد. (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۵، ص ۱۱۲)

- توسعه پایدار روستایی

بسیاری از کارکردهای فضای روستایی در رابطه با محیط زیست میباشد. لذا امروزه در بسیاری از برنامه ها و امور مدیریت روستایی، توجه به توسعه پایدار روستایی الزامی است. پنج پیش شرط مهم برای موفقیت توسعه پایدار روستایی عبارتند از:

- نگرش فرایندی به آموزش؛

- اولویت دادن به مردم؛

- امنیت، قانون و حفظ حقوق افراد و منافع آنها؛

- پایداری از طریق خودتکایی؛

- به فعلیت درآوردن استعدادها، تعهد و تداوم آن در مجریان؛

بنابراین اجرای پروژههای لازم برای رسیدن به توسعه پایدار، ضرورت دارد. (مطیعی لنگرودی، ۱۳۸۲، ص ۷۸)

توسعه پایدار روستایی فرایندی است که ارتقاء همه جانبه حیات روستایی را از طریق زمینه سازی و فعالیت های همساز با قابلیت ها و تنگناهای محیطی (به مفهوم عام آن) مورد تاکید قرار می دهد. بنابراین مهمترین هدف توسعه روستایی قابل زیست کردن عرصه های زندگی برای نسل های فعلی و آینده با تاکید خاص بر بهبود و توسعه مداوم روابط انسانی - محیطی می باشد. در صورت پذیرش چنین برداشتی نمی توان توسعه روستایی را در افزایش های کمی درآمد، تولید و یا برخورداری از واحدهای خدماتی خلاصه نمود (سعیدی، ۱۳۷۷، ص ۱۹).

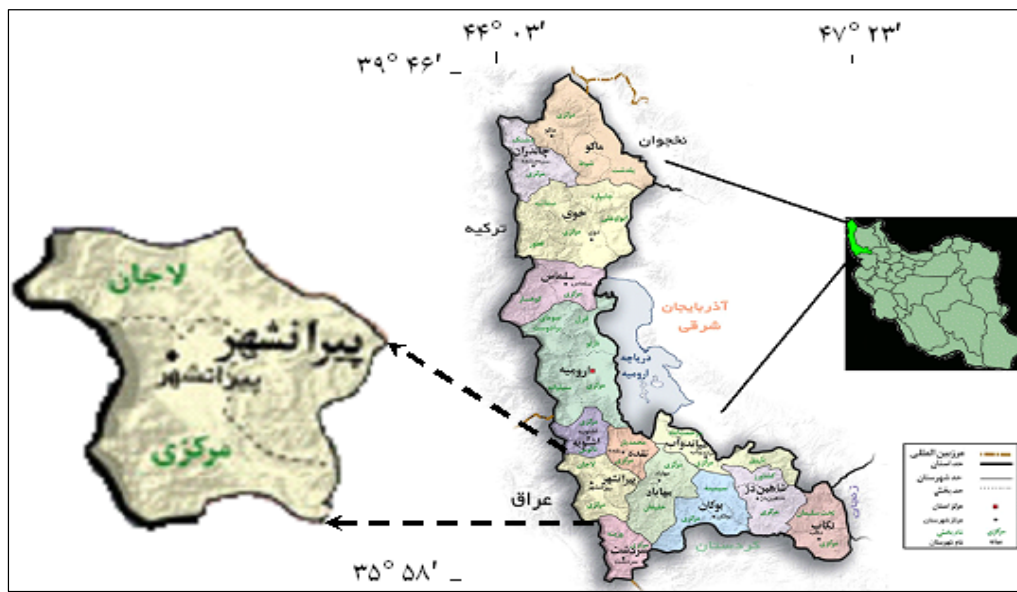
توسعه پایدار روستایی درصدد آن است که اهمیت محیط زیست روستایی را در برنامه ریزیهای روستایی ارتقاء ببخشد و به پایداری محیط زیست روستا می اندیشد، علاوه بر آن هدف توسعه پایدار روستایی بهبود و ارتقای کمی و کیفی سطح زندگی جامعه روستایی است. این امر زیستی به توازن بین دو فضای شهری و روستایی می انجامد و سبب ایجاد اعتماد به نفس در روستائیان از طریق ارتقای کیفی نیروی انسانی میگردد.

توسعه پایدار روستایی با هدف برطرف نمودن احتیاجات انسانی جامعه روستایی و بهبود کیفیت و سطح زندگی روستائیان یک قالب و چارچوب مناسب برای نگرش به نحوه بهرهبرداری از منابع و ایجاد رابطه متعادل و متوازن بین انسان، اجتماع و طبیعت است. در توسعه پایدار روستایی، برنامه ها و طرحها با مشارکت مردم صورت میگیرند و مدیریت آنها به عهده روستائیان است، مدیران طرحها، مسئولیت بسیج، تخصیص و بهره گیری از منابع موجود را به عهده دارند و

2nd National Conference on Economic Development Approaches, focusing on regional planning

موقعیت جغرافیایی شهرستان پیرانشهر

شهر پیرانشهر مرکز شهرستان پیرانشهر در استان آذربایجان غربی با پهنه‌ای حدود ۶۰۰ کیلومتر مربع در جنوب غربی این استان در ۳۶ درجه و ۴۲ دقیقه و ۱۵ ثانیه عرض شمالی و ۴۵ درجه و ۸ دقیقه و ۳۰ ثانیه طول شرقی نسبت به نصف‌النهار گرینویچ قرار دارد. (جعفری، ۱۳۶۲، ص، ۷).

موقعیت جغرافیایی شهرستان پیرانشهر

پیرانشهر در گذشته «جلگه لاهیجان پیران» نامیده می‌شده است. ظاهراً بعدها عشایر چادرنشین در این دشت خانه ساخته و در آنجا زندگی می‌کرده‌اند. در گویش کردی «خانه» به معنی خانه‌های پهلوی هم است از این رو این محل را «خانه» نامیدند. خانه که در ۱۳۲۹ ه. ش. تابع دهستان پیران شهرستان مهاباد بود به دلیل قرار گرفتن در کنار مرز ایران و عراق، از جایگاه نظامی و استراتژیک ویژه‌ای برخوردار بوده است در اوایل دوران پهلوی آبادی خانه از نظر نظامی تقویت شد و در آن پادگان، مرزبانی و گمرک ایجاد گردید و اندک اندک آباد شد و گسترش یافت و شکل شهر به خود گرفت. در سال ۱۳۴۹ اسم این شهر از خانه به پیرانشهر - به دلیل سکونت ایل پیران در این منطقه - تغییر یافت. (افشار سیستمی، ۱۳۷۸، ص، ۲۲۴).

مساحت محدوده شهر طبق محاسبات طرح توسعه پیرانشهر حدود ۴۴۶۴۸۱۸ مترمربع می‌باشد و یک نوار کمربندی که از شمالغرب شهر شروع شده و با گذر از شرق شهر به جنوبغربی می‌رسد آنرا احاطه کرده است. ابتدا و انتهای این نوار کمربندی به وسیله ارتفاعات غرب پیرانشهر به هم وصل شده است طول نوار مذکور حدود ۱۱۵۷۲ متر می‌باشد. به دلیل موقعیت سوق الجیشی خاص منطقه (نزدیکی به مرز) پادگانهایی در پیرانشهر مانند پادگان جلدیان پادگان پیرانشهر و پادگان بزرگ پسوه احداث شده است.

شهر دارای دو بافت معماری قدیم و جدید است. بافت قدیمی شهر که در دامنه کوه جای دارد دارای ساختمانهایی از گل و خشت است و بافت جدید شهر که در دشت واقع است ساختمانهایی امروزی دارد.

دو محله کهنه خانه وزرگتن که امروزه از محله‌های قدیمی شهر محسوب می‌شوند در گذشته دو آبادی بوده‌اند. تقسیمات کشوری این شهر، بنابر آنچه بوده که در نتایج آمارگیری سرشماری سال ۱۳۸۵ کل کشور آمده است.

روستاهای توریستی شهرستان پیرانشهر

دومین همایش ملی
راهکارهای توسعه اقتصادی
با محوریت برنامه ریزی منطقه‌ای
2nd National Conference on Economic Development Approaches, focusing on regional planning

شکل شماره (۱) نمای از جاذبه طبیعی شهرستان پیرانشهر

ازمهمترین جاذبه های گردشگری پیرانشهر می توان به طبیعت بکر، زیبا و سرسبز آن اشاره نمود. پیرانشهر در دامنه سلسله جبال زاگرس واقع شده است و لذا وجود کوههای سر به فلک کشیده ، ییلاقها و مراتع و جنگلهای سرسبز ، چشمه ها و رودخانه های پر آب ، یخچالهای طبیعی و دهها پدیده جذاب دیگر آنرا بهشتی بر ای گردشگران اکوتوریسم ساخته است . که به برخی از آنها مختصراً اشاره میگردد :

شکل شماره (۲) نمای رودخانه زاب کوچک

با رودی پر آب و دائمی ۲۱۴۰ متر ارتفاع از سطح دریا که از گردنه میدان سرچشمه می گیرد. سپس به سوی جنوب کج شده و در دره های عریض ، و خم به سوی سردشت رفته و دوکان می ریزد. این رود که در

مستقیم و گاه پر پیچ کشور عراق به دریاچه سد ابتدای مسیر به چم کلوی

دومین همایش ملی
راهکارهای توسعه اقتصادی
با محوریت برنامه ریزی منطقه‌ای
2nd National Conference on Economic Development Approaches, focusing on regional planning

مشهور است دارای کناره‌های زیبا و متنوعی است و در طول مسیر آن می‌توان شنا و ماهیگیری نمود. هر چه امتداد می‌یابد با ریختن رودخانه‌های دیگر از جمله چم (رودخانه) بادین آباد و پردانان پرآب تر و جذابتر می‌شود. در نزدیکی مرز سردشت دامنه‌های آن جنگلی شده و تفرجگاه‌های بسیار زیبایی پدید آورده است.

شکل شماره (۳) نمای از بادین آباد و رودخانه آن

این رودخانه دائمی و پر آب بوده و از آن برای کشاورزی استفاده می‌گردد و در انتهای مسیر به رود زاب می‌ریزد. مسیر آن برای گردشگری بسیار مناسب و زیبا بوده و روزهای تعطیل خانواده‌های زیادی در کناره‌های آن دیده می‌شوند. بخشی از آب این رودخانه برای استخرهای پرورش ماهی قزل آلا به نام مجتمع ۴۰۰ تنی پرورش ماهی بادین آباد منشعب شده است که بخش زیادی از ماهی مصرفی منطقه را تامین می‌کند.

شکل شماره (۴) نمای از رودخانه پردانان شهرستان پیرانشهر

این رودخانه زیبا و پرآب در نزدیکی روستای به همین نام و در مرز پیرانشهر با سردشت باشد و دامنه‌های آن اغلب جنگلی بوده و تفرجگاه زیبای پردانان بر روی آن قرار دارد. آب این رودخانه بسیار گوارا و سالم و تمیز بوده و تا به رود زاب می‌ریزد پساب هیچ روستایی بدان وارد نمی‌شود. مجتمع پرورش ماهی قزل آلا بزرگی بر روی آن احداث شده است.

دومین همایش ملی
راهکارهای توسعه اقتصادی
با محوریت برنامه‌ریزی منطقه‌ای
2nd National Conference on Economic Development Approaches, focusing on regional planning

شکل شماره (۵) نمای از آبشار خریاپ شهرستان پیرانشهر

در جهت عکس مسیر رودخانه پردانان به طرف دامنه کوهها دره ای بنام خریاپ واقع است که به جهت اینکه فاقد جاده ماشین رو بوده و دسترسی به آن مشکل است بسیار بکر و زیبا مانده است. رودخانه پرآب، آبشاری بسیار زیبا و بزرگ، جنگلهای انبوه و دست نخورده، کوهها و تپه های مرتفع و ییلاقهای سرسبز اطراف آن و وجود حیوانات وحشی مانند خرس، گراز، روباه، خرگوش و گرگ از پدیده های شگفت انگیز دره خریاپ است. در مجاورت محلی خرس خریاپ شهری ویژه دارد. خریاپ را هر گردشگری یکبار در اردیبهشت ماه ببیند خاطره آنرا هیچگاه فراموش نخواهد کرد و همگان را به دیدن آن توصیه خواهد نمود.

شکل شماره (۶) نمای از رودخانه آوخوانه شهرستان پیرانشهر

دومین همایش ملی
راهکارهای توسعه اقتصادی
با محوریت برنامه ریزی منطقه‌ای
2nd National Conference on Economic Development Approaches, focusing on regional planning

دره ای ییلاقی و سرسبز در پشت روستایی به همین نام واقع است و رودخانه آوخورده (آبخورد) در آن جاری است. هوای خنک و معتدل، آب فراوان، مراتع خوب و سرسبز چراگاهها، دامداران را در فصل گرما و به ویژه اواسط بهار به خود جلب می کند. گردشگران از راههای مالرو دره به سوی کوهها و ییلاقهای بالاتر می روند و از زیباییهای آن بهره می برند. رودخانه آوخورده (آبخورد) در ۱۷ کیلومتری جنوب پیرانشهر واقع شده است.

شکل شماره (۷) نمای از سرزمین سنگهای افسانه ای خورنج

روستای خورنج در ۲۰ کیلومتری شمالشرقی پیرانشهر و بر سر راه پیرانشهر به مهاباد واقع گردیده است. در مجاور این روستا، منطقه ای پوشیده از سنگهای عظیم الجثه قرار دارد که به طور شگفت انگیزی بر روی هم انباشته شده اند. گویی دست معماری توانا این سنگها را این چنین با ظرافت تراش داده تا باغ وحشی سنگی درست کند.

ویژگی های فرهنگی

یکی از مهمترین جاذبه های روستاهای شهرستان پیرانشهر ویژگی های فرهنگی آن است. این ویژگی ها عبارتند از: زبان، لباس، موسیقی، رقص، جشن ها و مراسم خاص و صنایع دستی.

- زبان مردم پیرانشهر کردی است. به علت وسعت زیاد مناطق کردنشین این زبان دارای لهجه های اصلی و زیر لهجه هائی می باشد که این تنوع لهجه از لحاظ حجم کلمات این زبان را غنی و وزن و لفظ آهنگین کلمات عرصه شعر و ادبیات و موسیقی کردی را متاثر و ثروتمند ساخته است

- لباس کردی یکی از زیباترین، متنوع ترین و پوشیده ترین پوشش هایی است که در سطح فرهنگ مردم دنیا کم نظیر است. به طوری که این لباس در چندین جشنواره مختلف بین المللی مقام اول را از لحاظ پوشش و زیبایی و تنوع کسب نموده است.

- رقص کردی با زیبایی خاص آئینه ای تمام نما از زندگی گذشته این مردم است که به صورت زنده در زمان حال در وجود آنان در حرکت و جریان است. اگر به ریشه یابی و علل به وجود آمدن این هنر توجه نماییم باید اذعان نمود که این هنر ریشه در زندگی و کار روزانه مانند کشاورزی، اعتقادات دینی، مراسم و جشنهای بزرگ، بازی های محلی، جنگ و دفاع و حالات روحی و درونی افراد دارد که به صورت امروزی درآمده است.

- جشن ها و مراسم خاص ی از مهم ترین مراسم در میان مردم که نمود عمومی و کلی دارد جشن نوروز و بزگداشت آیین. آغاز سال است که به صورت خود جوش در اقصی نقاط استان همراه با مراسم رقصو برپائی آتش بر گزار عید فطر و عید قربان نیز به عنوان اعیاد مذهبی دارای اهمیتی خاص هستند

تحلیل پتانسیل های گردشگری روستاهای پیرانشهر با استفاده از مدل SWOT

عوامل درونی

۱- S نقاط قوت

- مناسب و مستعد بودن منطقه جهت سرمایه گذاری و تبدیل شدن به قطب گردشگری روستایی کشور
- وجود جاذبه های بی نظیر طبیعی در این مناطق همانند چشمه ها و رودخانه های لاوین، آبخورده، بادین آباد، پردانان و... کوه قندیل که منطقه کوچ عشایر است و دره ها، رودخانه ها، جنگل ها و پارکهای جنگلی، پوشش گیاهی و حیات جانوری، آبشارها، سراب ها و....
- فرهنگ غنی بومی - محلی مانند غذا ها، رقص، موسیقی و....
- جامعه عشایری منطقه

۲- W نقاط ضعف

- بازاریابی نامناسب داخلی و خارجی
- عدم وجود تولیدرها و افراد متخصص و ماهر
- عدم ارائه امکانات و خدمات کافی و مناسب رفاهی، بهداشتی و حمل و نقلی و....
- عدم وجود امکانات و تأسیسات مناسب برای گردشگران داخلی و خارجی

- عدم وجود هتل های مناسب در شهرستان
- عدم وجود کمپ های مناسب و مجهز در مناطق گردشگری روستایی
- عدم علاقه بخش خصوصی به سرمایه گذاری

عوامل بیرونی

۱- S فرصت

- افزایش توجه دولت به سرمایه گذاری در بخش گردشگری روستایی
- توجه به روستاهای هدف گردشگری توسط مسئولین
- افزایش انگیزه بین مردم جهت مسافرت به مناطق روستایی
- وجود نهادهای دولتی و غیر دولتی جهت ارائه خدمات گوناگون
- قرار داشتن جنگل های سرسبز از پیرانشهر تا سردشت
- امکان توسعه ورزش های زمستانی
- تعامل فرهنگی بین ساکنین و گردشگران
- روستاها گردشگری از جمله خورنچ، گه ده و ...

۲- T تهدید

- آلودگی زیست محیطی منابع آب و خاک روستاها
- تخریب پوشش گیاهی منطقه
- از بین رفتن فرهنگ بومی
- ازدیاد تخلفات اجتماعی
- تغییر کاربری اراضی در روستاها
- فرسایش خاک

عوامل اصلی تأثیر گذار بر گردشگری روستایی در منطقه SWOT

درونی

۱- S قوت

- چشم اندازهای بدیع و منحصر به فرد منطقه (چشمه ها، سراب ها، جنگل و....)
- وجود ارتفاعات قندیل، قه لاتی شاه (قلعه پادشاه)، دلاوان و...
- مزارع های نهالستان وسیع و...

**دومین همایش ملی
راهکارهای توسعه اقتصادی
با محوریت برنامه ریزی منطقه‌ای**
2nd National Conference on Economic Development Approaches, focusing on regional planning

- وجود روستاهای بسیار بکر و زیبا...
 - وجود جامعه عشایری با جاذبه های طبیعی منطقه عشایری و فرهنگ غنی جامعه کوچرو
 - پوشش گیاهی و حیات جانوری
 - موسیقی , رقص, بازی ها و آداب , آئین ها و رسوم محلی
 - مسابقات اسب سواری
 - غذاهای محلی متنوع
- ۲- W ضعف

- نامناسب بودن تسهیلات اقامتی - رفاهی
- نامناسب بودن تسهیلات بهداشتی - خدماتی و حمل و نقلی
- نامناسب بودن تأسیسات خدماتی
- عدم وجود نیروهای متخصص
- عدم تمایل بخش خصوصی به سرمایه گذاری
- نامناسب بودن زیر ساختها
- عدم وجود برنامه ریزی همه جانبه , کل نگر و آینده نگر

بیرونی

- ۱- O فرصت
- افزایش انگیزه برای مسافرت و گردش در مناطق روستایی
 - ارائه خدمات و تسهیلات
 - افزایش توجه دولت به سرمایه گذاری در زمینه گردشگری روستایی
 - آموزش نیروهای متخصص و ماهر
 - افزایش انگیزه برای بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری
 - تدوین الگوها و روش ها و ابزار و برنامه هدایت و نظارت در استفاده از زمین
 - استفاده از شیوه ها و استراتژی های مدیریت گردشگری پایدار روستایی

۲- T تهدید

- عدم همکاری مناسب نهادها و ارگانهای دولتی جهت ارائه تسهیلات
- رفتار نامناسب گردشگران در محیط زیست و محیط فرهنگی روستاها

- آلودگی منابع آب و خاک

- افزایش تخلفات اجتماعی

- از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی

- از بین رفتن درختان و پوششهای گیاهی (فلور منطقه)

نتیجه گیری

امروزه توسعه روستایی یکی از دغدغه های کشورها و دولت ها به ویژه کشورهای در حال توسعه است . روستاها با دارا بودن منابع طبیعی پایه کشاورزی ، با مسائل و مشکلات فراوانی مثل فقر ، بیکاری و ... مواجه هستند که توسعه روستاها و ایجاد اشتغال در روستاها را تا حدی غیر ممکن ساخته است . توریسم از مهمترین عوامل توسعه روستایی محسوب می گردد . که نقش مهمی در متنوع سازی اقتصاد روستایی داشته و وسیله ایی برای تحرک رشد اقتصاد ملی به حساب می آید. این تاثیرات شامل ایجاد اشتغال ، ایجاد فرصت های شغلی ، افزایش درآمد ، تنوع اشتغال و توسعه روستا ، رونق فروش محصولات کشاورزی و ... است.

ضرورت تقدم و توجه به توسعه روستایی نسبت به توسعه شهری به این علت نیست که اکثریت جمعیت جهان سوم در مناطق روستایی قرار دارند، بلکه به این علت است که راه حل نهایی مسئله بیکاری شهری و تراکم جمعیت با بهبود محیط روستایی است ، با برقراری تعادل مناسب بین امکانات اقتصادی شهر و روستا و نیز ایجاد شرایط مناسب برای مشارکت وسیع مردم در تلاشهایی که برای توسعه ملی صورت میگیرد و متمتع شدن از مواهب آن، کشورهای در حال توسعه گام بزرگی در جهت تحقق معنای حقیقی توسعه برخواهند داشت (قدیری و همکاران ، ۱۳۸۹، ص ۱۸۸) و در نهایت میتوان گفت هنوز تعریف مهاتماگاندی از توسعه روستایی تنها تعریفی است که تمامی جنبه های توسعه روستایی را در خود مستتر دارد. او توسعه روستایی را به سادگی تبدیل روستاها به مکانهای قابل زیست و متناسب با رشد و تعالی انسانی معرفی میکرد. (مطیعی لنگرودی، ۱۳۸۲، ص ۱۶۱) لازم است مسولان ذی ربط در امر گردشگری روستایی شهرستان ویژگی ها و خصوصیات طبیعی ، اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی روستاهای مقصد گردشگری را شناسایی نمایند و برای بهره گیری از انواع مختلف گردشگری روستایی بویژه توریسم والگوهای معیشت ، آداب و رسوم و سنت های خاص هر روستا ، امکانات زیر ساختی و رو ساختی ، توانهای کشاورزی و جاذبه های بالقوه گردشگری روستاها را مطالعه نموده و بر اساس مطالعات انجام گرفته و شناختی که از وضعیت روستاها ی شهرستان به دست می آورند ، اقدامات ذیل را انجام دهند:

- ایجاد تسهیلات اقامتی و پذیرایی در روستاها؛

- فعالیت بخش خصوصی در زمینه سرمایه گذاری در بخش های مختلف گردشگری روستایی؛

- ایجاد قوانین ومقررات حقوقی و اخلاقی در زمینه گردشگری برای احترام متقابل بین گردشگران وروستائیان
 - ایجاد تسهیلات حمل و نقلی مناسب
 - ایجاد تسهیلات زیر ساختی و رو ساختی
 - استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای افزایش اطلاع رسانی به گردشگران
 - ارائه برنامه هایی برای حفاظت از محیط های طبیعی , اقتصادی , فرهنگی و اجتماعی روستاها
 - تقویت رسانه های ارتباط جمعی بویژه رسانه های مربوط به گردشگری روستایی
 - ایجاد گلخانه های مدرن و صنعتی و مکانیزه برای کشت محصولات
 - تهیه وتدوین طرح جامع گردشگری و بازنگری طرح های هادی روستاها باتأکید بر توسعه گردشگری.(پازکی, ۱۳۸۷,ص۳۶۶)
- برای رسیدن به توسعه اقتصادی روستا از طریق توریسم وگردشگری به منظور افزایش وجذب گردشگران در روستاهای شهرستان پیرانشهر راهکارهای ذیل منطقی به نظر می رسد:
- در روستائیان انگیزه کافی و حمایت های مالی و فنی لازم برای مشارکت آنها در برنامه ریزی,اجراو نظارت در پروژه های توریسم ایجاد شود تا از طریق آن جهت توسعه روستاها گام برداشته شود.
 - احیاء و توسعه زیر ساختها, تاسیسات و زیر بناهای صنعت گردشگری بالاخص توریسم درناحیه مورد مطالعه و زمینه سازی جهت جذب سرمایه گذاریها برای تاسیسات گردشگری در منطقه
 - تدوین ضوابط و تصمیم گیری ها و اقدامات قانونی به منظور میراث طبیعی ,تاریخی و فرهنگی مناظر و جاذبه ی روستایی
 - افزایش اعتبارات دولتی در تهیه برنامه های توسعه روستایی کلان کشور برای فعالیتهای پژوهشی ,نمایشگاهها وطرح های توسعه توریسم در منطقه مورد مطالعه و دیگر مناطق روستایی
 - زیباسازی جادهای روستایی و بازسازی پارکهای جنگلی وایجاد فضاهای مناسب وآلاچیق جهت استراحت
 - متعادل کردن قیمت کالا و خدمات در جهت ورود گردشگران به ناحیه مورد مطالعه
 - تبلیغات و اطلاع رسانی از چشم انداز های طبیعی منطقه
 - برپایی نمایشگاه از محصولات کشاورزی منطقه
 - جلوگیری از تخریب چشم اندازهای طبیعی منطقه از سوی ساکنان منطقه یا سایر افراد دیگر

- تهیه طرح جامع گردشگری از شهرستان پیرانشهر به منظور شناسایی کامل توان ها ، تنگناها ، استعدادها و امکانات طبیعی - فرهنگی و خدماتی و همچنین اولویت بندی نیازها و اقدام سریع و برنامه ریزی شده برای رفع سریع موانع توسعه گردشگری در منطقه.

منابع

- پاپلی یزدی ، محمدحسین و سقایی ، مهدی، (۱۳۸۵)، گردشگری (ماهیت و مفاهیم) ، سمت
- پازکی ، معصومه ، تحلیل عملکرد فضایی کشت گل و جایگاه آن در توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی : روستاهای شهرستان پاکدشت)، (۱۳۸۷)، رساله دکتری ، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران
- پازکی ، معصومه ، (۱۳۸۲)، عوامل محدود کننده توسعه و خودکفایی محصول استراتژیک گندم و راهکارهای پیشنهادی با تأکید بر روستاهای شهرستان پاکدشت ، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرری
- شاریلی، ریچارد ، (۱۳۸۰)، مترجم : رحمت ا.. منشی زاده و فاطمه نصیری ، گردشگری روستایی ، نشر منشی
- علیزاده ، کتایون ، (۱۳۸۲)، اثرات حضور گردشگران بر منابع زیست محیطی ، مجله پژوهشهای جغرافیایی، شماره ۴۴
- قدیری معصوم ، مجتبی و استعلاجی ، علیرضا و پازکی ، معصومه ، (۱۳۸۹)، گردشگری پایدار روستایی و عشایری، دانشگاه تهران

- قدیری معصوم , مجتبی و معصومه پازکی , (۱۳۸۷), نقش گردشگری پایدار روستایی در توسعه پایدار روستاها (مطالعه موردی : شهرستان پاکدشت) , مجله سرزمین , شماره ۱۸
- محمدی , سعید, (۱۳۸۴), نقش گردشگری در توسعه روستایی, پایان نامه کارشناسی ارشد , دانشگاه تهران
- مرتضوی , عبدالرسول , (۱۳۸۲), یادگیری از تجارب آموزنده در توسعه روستایی , سلسله انتشارات روستا و توسعه , شماره ۱
- مطیعی لنگرودی , حسن , (۱۳۸۲), برنامه ریزی روستایی با تأکید بر ایران , جهاد دانشگاهی مشهد
- یوردخانی , مختار و پازکی , معصومه , (۱۳۸۷), بررسی نقش و جایگاه گردشگری (تجارت هزاره سوم) بر توسعه پایدار جزایر خلیج فارس (با تأکید بر جزیره ی قشم), مجموعه مقالات همایش ملی جایگاه خلیج فارس در تحولات استراتژیک جهان , دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار و انتشارات جغرافیایی سازمان نیروهای مسلح
- Flagestad, Arvid, Hope, Christine, (2001), strategic success in winter sport destination: a sustainable value creation perspective. journal of tourism management , No:22
- Holjevac , Ivanka, (2003), A vision of tourism and the hotel industry in the century , Hospitality Management , Vol:22
- Sazbo , Bernadett , (2005), Rural tourism as alternative income source for rural area so long the hortob agy a center for inter national research vol:29.No:11,
- Slee,Bill, (1997), The economic impact of alternative types of rural tourism Journal of agriculture economics , vol :10 , No:6
- www.piranshahr-ag.ir